302121 - Allah Teâlâ'nın İndirdiği Kitapların Sayısı

Soru

Bana WhatsApp üzerinden, adını bilmediğim bir hocanın konuşmasının yer aldığı ve göndericinin de ismini belirtmediği bir video eşliğinde birkaç mesaj ulaştı. Mesajın özünde, Allah Teâlâ'nın yüz kitap ve dört büyük kitap indirdiği; Şît'e elli sahife, İdrîs'e otuz sahife, İbrahim'e on sahife, Mûsâ'ya Tevrat'tan önce on sahife indirdiği, ayrıca Tevrat, İncil, Zebur ve Furkan'ı indirdiği söyleniyor ve Ebu Zerr el-Gıfârî hadisi delil olarak getiriliyordu. Peki, bu Ebu Zerr hadisi sahih midir, yoksa zayıf mıdır?

Cevap özeti

Müslüman üzerine düşen, Allah Teâlâ'nın indirdiği bütün kitaplara iman etmektir. Sayısını kesin olarak bilmediğimiz kitaplara genel anlamda iman ederiz; bunun sayısını Allah'tan başka kimse bilemez. Detaylarını bildiğimiz kitaplara ise vahiyden öğrendiğimiz ölçüde iman ederiz. Bahsi geçen hadisin ise güvenilir bir senedi bulunmamaktadır.

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Birincisi:

Müslümanın, Allah Teâlâ'nın indirdiği bütün kitaplara iman etmesi farzdır.
Allah Teâlâ şöyle buyurur:
"De ki: Allah'ın indirdiği her kitaba iman ettim." (Şûrâ, 15)

Bu kitapların sayısı kesin olarak bilinmez; zira Allah Teâlâ, peygamber ve resullerine kitaplar indirmiştir, bunların çoğunu biz tanımayız.

Yüce Allah şöyle buyurur:

“İnsanlar bir tek ümmet idi. Allah, müjdeleyici ve uyarıcı olarak peygamberleri gönderdi; onlarla birlikte, insanların anlaşmazlığa düştükleri şeylerde aralarında hükmetmek üzere, hak ile kitabı indirdi.” (Bakara, 213)

“Andolsun, peygamberlerimizi açık delillerle gönderdik; onlarla birlikte, insanların adaleti yerine getirmeleri için kitabı ve mizanı indirdik.” (Hadîd, 25)

“Deyin ki: Biz Allah’a, bize indirilene, İbrahim’e, İsmail’e, İshak’a, Yakub’a ve torunlarına indirilene, Mûsâ’ya ve İsa’ya verilene, Rableri tarafından peygamberlere verilene iman ettik. Onların hiçbirini diğerinden ayırt etmeyiz, biz yalnızca O’na teslim olmuşuz.” (Bakara, 136)

“De ki: Biz Allah’a, bize indirilene, İbrahim’e, İsmail’e, İshak’a, Yakub’a ve torunlarına indirilene, Mûsâ’ya ve İsa’ya verilene ve peygamberlere Rableri tarafından verilene iman ettik. Onlardan hiçbirini diğerinden ayırmayız, biz yalnızca O’na teslim olmuşuz.” (Âl-i İmrân, 84)

İbn Kesîr rahimehullah şöyle der:
“Allah Teâlâ, mümin kullarını, Rasûlü Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem aracılığıyla kendilerine indirilen kitaba tafsilatlı olarak, önceki peygamberlere indirilen kitaplara ise genel olarak iman etmeye yönlendirmiştir. Bazı peygamberleri isimleriyle zikretmiş, diğerlerini ise topluca anmıştır. Onlardan hiçbirini diğerinden ayırmamalarını, hepsine iman etmelerini emretmiştir.” (Tefsîr İbn Kesîr, 1/448)

Buna göre, sayısını bilmediğimiz kitaplara genel olarak iman ederiz; bunun sayısını yalnızca Allah bilir. Detaylarını bildiğimiz kitaplara ise, vahyin bize bildirdiği ölçüde iman ederiz.

Muhammed b. Nasr el-Mervezî rahimehullah der ki:
“(Ve kitaplarına) sözünden maksat, Allah’ın kendi kitabında isimlerini zikrettiği Tevrat, İncil ve Zebur’a özel olarak iman etmendir. Bunun yanında Allah’ın peygamberlerine indirdiği, isimlerini ve sayılarını yalnızca kendisinin bildiği diğer kitaplara da iman edersin. Furkan’a (Kur’ân’a) imanın ise diğerlerinden farklıdır: Diğer kitaplara imanın, kalbinle tasdik ve dilinle ikrardır; Furkan’a imanın ise hem tasdik hem de onun hükümlerine uymandır.” (Ta’zîm Kadris-Salâh, 1/393)

İkincisi:

İbn Hibbân, İbrahim b. Hişâm b. Yahyâ el-Ğassânî'nin şu rivayetini nakletmiştir: Babam, dedemden, o da Ebû İdrîs el-Havlânî'den, o da Ebû Zerr'den rivayet etti:

"Bir gün mescide girdim; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'i tek başına oturur halde buldum... Dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü! Allah kaç kitap indirdi?
Buyurdu ki: Yüz kitap ve dört kitap indirdi: Şît'e elli sahife, İdrîs'e (Ahnuh) otuz sahife, İbrahim'e on sahife, Mûsâ'ya Tevrat'tan önce on sahife indirildi; ayrıca Tevrat, İncil, Zebur ve Furkan indirildi..."

Bunu İbn Hibbân, "el-İhsân fî Takrîb Sahîh İbn Hibbân" (2/76-77) içinde rivayet etmiştir.

Bu rivayetin senedinde İbrahim b. Hişâm bulunmaktadır. Zehebî rahimehullah onun hakkında şöyle demiştir:
"O, bu uzun Ebû Zerr hadisinin sahibidir; bu hadisi babasından, o da dedesinden rivayet ederek tek başına nakletmiştir."

Taberânî şöyle dedi: Bu hadisi Yahyâ'dan, yalnızca oğlu rivayet etmiştir; onlar ise güvenilir kimselerdir.
İbn Hibbân, onu "es-Sikât" adlı eserinde zikretmiş, "el-Envâ'"ta da hadisini nakletmiştir.

İbn Ebî Hâtim ise şöyle dedi:
Babamdan sordum: "Neden İbrâhîm b. Hişâm el-Ğassânî'den hadis rivayet etmiyorsun?"
Babam şöyle cevap verdi: "Onun köyüne gittim; bana, Saîd b. Abdülazîz'den işittiğini iddia ettiği bir kitap çıkardı. İçine baktım; onda, Damrah'nın İbn Şevzeb ve başkalarından rivayet ettiği hadisler vardı. Leys b. Sa'd'ın Akîl'den rivayet ettiği bir hadise baktım ve onu beğendim. Ona: 'Bunu bana zikret' dedim. O da 'Bize Saîd b. Abdülazîz, Leys b. Sa'd'dan, Akîl'den rivayet etti' dedi; fakat 'Akîl' kelimesini kesre ile telaffuz etti.

Yine onun kitabında, Süveyd b. Abdülazîz'in Muğîre'den rivayet ettiği hadisler gördüm. Dedim ki: 'Bunlar Süveyd'in hadisleri!' O ise: 'Bize Saîd b. Abdülazîz, Süveyd'den rivayet etti' dedi."

Ebû Hâtim dedi ki: "Zannederim o, ilim talep etmemiştir. O yalancıdır."

Abdurrahman b. Ebî Hâtim şöyle dedi: “Bu söylediklerimin bir kısmını Ali b. Hüseyin b. el-Cunayd’a anlattım. O da: ‘Ebû Hâtim doğru söylemiştir; ondan hadis rivayet edilmemelidir’ dedi.”

İbnü’l-Cevzî dedi ki: Ebû Zürʿa, “O yalancıdır” demiştir. (Mîzânü’l-İʿtidâl, 1/72-73)

Şüphe yok ki Ebû Hâtim, ricâl ilmini ve cerh-taʿdîl sebeplerini çok iyi bilen önde gelen âlimlerdendir. Bu kişiyi bizzat sınamış ve hadis rivayetinde güvenilir olmadığını anlamıştır.

Bu sebeple, birçok muhakkik âlim, bu hadisin zayıf olduğunu açıkça ifade etmiş; hatta bu hadisin bizzat, râvînin zayıflığına delil teşkil eden karinelerden biri olduğunu söylemişlerdir.

İbn Kesîr rahimehullah şöyle dedi:
“Hiç şüphesiz, bu hadis sebebiyle, cerh ve taʿdîl imamlarından birçoğu onun aleyhinde söz söylemiştir.” (Tefsîru İbn Kesîr, 2/470)

Taberî, “Tarih”inde (1/152-153) bu hadisi, el-Mâdî b. Muhammed, Ebû Süleyman –ki muhakkiklerin çoğu bu râvînin Ali b. Süleyman olduğunu söylemiştir el-Kâsım b. Muhammed Ebû İdrîs el-Havlânî Ebû Zerr el-Ğıfârî isnadıyla rivayet etmiştir.

Ebû Zerr dedi ki:
“Ey Allah’ın Resûlü, Allah Teâlâ kaç kitap indirdi?”
Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki:
“Yüz dört kitap indirmiştir. Allah, Şît’e elli sahîfe indirdi…”

El-Mâdî b. Muhammed hakkında ilim ehli “zayıf” demiştir.
İbn Adî şöyle dedi: “O, münker hadis rivayet eder.” (el-Kâmil, 8/183)

Ali b. Süleyman meçhuldür; Hâfız İbn Hacer, “Takrîbu’t-Tehzîb”de (s. 401) bunu söylemiştir.

El-Kâsım b. Muhammed hakkında da Hâfız İbn Hacer:
“El-Kâsım b. Muhammed, Ali b. Süleyman’ın şeyhidir, meçhuldür” demiştir. (Takrîbu’t-Tehzîb, s. 452)

Hâkim, “Müstedrek”inde (2/597), Yahyâ b. el-Hüseyin eş-Şecerî “el-Emâlî”sinde (915) ve başkaları

bu hadisi; Yahyâ b. Saîd es-Seʿdî el-Basrî Abdu'l-Melik b. Cüreyc , Atâ, Ubeyd b. Umeyr el-Leysî, Ebû Zerr radiyallahu anh isnadıyla rivayet etmiştir.

Hâkim bu hadis hakkında sükût etmiş, ancak Zehebî onu şu sözle tenkit etmiştir: "Es-Seʿdî sika değildir."

İbn Hibbân rahimehullah şöyle dedi:
"Yahyâ b. Saîd eş-Şehîd, İbn Cüreyc'ten ve diğer güvenilirlerden uydurma rivayetler nakleden bir şeyhtir. Tek başına rivayet ettiği hadislerle ihticâc câiz değildir.

O, İbn Cüreyc, Atâ, Ubeyd b. Umeyr, Ebû Zerr isnadıyla şu hadisi rivayet etti:
'Mescide girdim, Allah Resûlü oturuyordu. Bana: "Ey Ebû Zerr! Mescidin selamı vardır; kalk ve iki rekât kıl" buyurdu.'
Sonra Ebû Zerr'e uzun bir vasiyetin yer aldığı hadisi zikretti.

Bu hadis, ne İbn Cüreyc'in, ne Atâ'nın, ne de Ubeyd b. Umeyr'in hadisi değildir. En çok benzeyen yönü, Ebû İdrîs el-Havlânî'nin rivayetine benzemesidir." (el-Mecruhîn, 3/129-130)

İbn Adî dedi ki:
"Bu, İbn Cüreyc, Atâ, Ubeyd b. Umeyr, Ebû Zerr isnadıyla gelen, bu yolla münker bir hadistir. Bu hadisin, yalnızca Ebû İdrîs el-Havlânî ve el-Kâsım b. Muhammed'in Ebû Zerr'den rivayeti vardır. Üçüncü olarak İbn Cüreyc rivayeti vardır ki, bu rivayetlerin en münkeridir. Yahyâ b. Saʿd, bu hadisle tanınır." (el-Kâmil, 9/107)

Sonuç olarak; bu hadisin güvenilir bir isnadı yoktur.

İbn Receb rahimehullah şöyle dedi:
"Bu hadis, Ebû Zerr'den farklı yollardan rivayet edilmiştir; ancak hepsi de tenkitten kurtulamamıştır." (Fethu'l-Bârî, 3/274)

En doğrusunu Allah bilir.